

STRAN

V+VI

Posamezna
štev. Din 1:50

List izhaja
vsakega 1. in
15. v mesecu

Naročnina
mesečno 3 Din

Uredništvo
in uprava:

Ljubljana,
Mikošičeva 5
Uradne ure
od 11—12 dop.
Ček. rač. SDZ,
Ljublj. 11.171

Štev. 14.

Ljubljana, 15. marca 1935

Leto I.

Katoličani - elita

Katoličani smo elita, »izbrana družba najboljših«, mi smo »sol zemlje«, »mesto na gori«, »luč na svetilniku«, kakor je rekel Kristus. Ali se zavedamo dovolj te odlike in obenem dolžnosti, biti drugim v vzgled?

Katoliška elita ima važno in plemenito poslanstvo. Ne zadostuje pa samo naziv, treba je delati. Kdor drži roke križem in gleda nasprotnika, kako se pripravlja in izpopolnjuje, kdor obupuje nad sedanostjo ali misli, da ne more nič koristnega napraviti, kdor je mnenja, da je dovolj, ako gre k maši, k spovedi ali s svečo v roki za procesijo, kdor pričakuje pomoči samo od zgoraj: ta ni iz elite.

Kdor ne razume, ne odobrava in ne podpira dela katoliške mladine, temveč gradi na starih, dokazuje, da ne pozna sodobnih razmer. V tem velikem, mrzličnem pripravljanju čutimo, kakšen bo spopad. Tedaj ne pojde samo za eno vprašanje. Različni verski, kulturni, socialni in politični problemi bodo zahtevali odločnega razčiščenja.

Vse svetovnonazorske smeri se trudijo, da bi dale svetu svoj obraz. In mi katoličani? Ali ne

stojimo preveč ob strani? Ali žrtvujemo dovolj, da bi si vzgajali voditeljeve? Preveč v sebi živimo, ne upamo se med nasprotnike, da bi jih opazovali, kakšnih sredstev se poslužujejo. Kristus je sicer rekel, da so otroci teme spretnejši od otrok luči, a prav to nas mora neprenehoma izpodbujati za dosego visokega cilja.

Danes ni čas za samo skromnost, ponižnost in potrpljenje. Življenje krog nas strahotno valovi. Ali naj mladina mirno gleda, kako se iz ruševin preteklosti bolj ali manj že kažejo podobe bodočnosti? Ali ne bo črna nekoč odgovorna za dobo, ako ne bo storila vsega, kar je v njeni moči? Vsi tekujemo, ki živimo svojo mladost v teh letih kaosa. Ali si dovolj prizadevamo, da bi prišli do venca zmage?

Katoliška mladina se ne sme slabiti, izginiti morajo vsa malenkostna nesoglasja, ki so nam v škodo. Katoliška elita mora imeti vse vrline, ki vodijo k uspehu: enega duha, natančno poznanje časa in njegovih zahtev, udarnost in pripravljenost na žrtve. Vsak posamezni član katoliške elite pa mora v svojem krogu neomajno stati in smelo vršiti poslanstvo v časni in večni blagor ljudi.

Strah - katoliška bolezen

Koliko solzavih nasvetov nam vsepovsod dajejo: Ne vznemirjajte sovražnikov katolicizma! Ne zasledujte jih, še bolj agresivni postajajo! In kako tudi! Treba jim je iti vsestransko na roko!

Kako katoličani hlapčujemo s pokloni nasprotnikom! Izvoli krvnik, tu je nož in tu naš vrat.

Je pa še nekaj, kar je še mnogo hujše kot vse usluge nasprotnikom, mnogo bolj zoprno kot sužnjska uslužnost in to je strah.

Uslužnost bi se navsezadnje mogla tolmačiti s taktiko. Strah pa je popoln umik pred silo ali nevarnostjo. Tak strah, ki ponižuje dušo in povzroča bledico, najdemo povsod, po cestah, po lokalih, v družbi. Strah te je, da bi zavrnil sramotenja proti Kristu, proti papežu. Strah te je povedati, da je Resnica nad zmoto. Strah te je ožigosati mlačnost duš, sovraštvo napram ljudem, mlačnost napram Bogu, nemoč ljubezni do bližnjega in do Gospoda. Strah te je stopiti korak naprej, da bi zaprl pot satanskim silam. Strah te je svoje sence na poti, strah te je večnih besed, ki mogočno done, strah te je veličastva in moči Boga, ki je ustvaril nebo in zemljo, vode in luč, zvezde in ljudi.

Mi verujemo, da je potreben pogum, mi vemo, da je Tvoja resnica zato, da jo izpovemo, Tvoja ljubezen zato, da jo dajemo, Tvoja luč, da razsvetli svet, in Tvoje nebo, da je odprto dušam, ki so v sili.

* * *

Bog je Ljubezen, Veselje, Pravica. Zakaj se tresemo pred nasprotniki, če je v katolicizmu rešitev?

Ali je Bog edina rešitev, edini smisel življenja, edina radost, edina umiritev? Da? Potem je treba to povedati nedvoumno, brez jecljanja.

Ali je Kralj? Potem je treba braniti njegovo kraljestvo!

Ali je sreča ljudi? Torej je treba braniti to srečo z ljubosumno vnemo, braniti proti onim, ki jo hočejo uničiti in uropati!

Za katolika je strah negacija vere, ljubezni do Boga in do bližnjega. Vera in ljubezen se pa ne pridobita brez boja, boja vse dni, na vseh frontah, v vseh vekih.

Mi hočemo povsod Boga! Bojazljivci, obotavljajči niso za nas!

»Straža v viharju« pričinja z današnjo številko izhajati v povečanem obsegu. Odslej bo izhajala »Straža v viharju« vsakega 1. in 15. v mesecu na osmih straneh. Mesečno bodo naši naročniki prejeli torej 16 strani mesto dosedanjih 12 strani. K povečanju obsega je zlasti pripomoglo veliko razumevanje številnih naših prijateljev naročnikov »Straže v viharju«. Naročnina ostane kljub povečanemu obsegu neizpremenjena.

Na našo prošnjo v zadnji številki se nas je spomnilo s svojim prispevkom izredno veliko število naših prijateljev. Vsem, ki so naš list že podprli s kakim prispevkom, zlasti onim, ki so nam nakazali celo kake večje zneske — in tudi teh je mnogo —, se najtopleje zahvaljujemo! Upamo, da nam tudi ostali ne bodo odrekli svoje pomoči.

OBZORNIK

Letos poteče 400 let, ko je Henrik VIII. zgolj radi svoje razbrzdane strasti odtrgal Anglijo od katoliške cerkve. V tej preizkušnji, ko je šlo za božje pravice in blagor Cerkve ter države, sta dva najuglednejša moža v državi raje šla v smrt, nego bi govorila proti lastni vesti na ljubo kralju. Ta dva heroja, ki jima bo Cerkve v kratkem priznala tudi svetniško čast, sta bila Tomaz More, državni kancler, zaupnik in prijatelj kraljev, značajan in moder državnik, ki je slovel daleč preko angleških meja, in John Fisher, kardinal in škof v Rochesteru, spoštovan po svojem temeljitim znanju. Ko se je namreč kralj, kljub papeževim protestom, ločil od svoje prave žene in živel z Ano Boleyn, je zahteval od teh dveh mož, naj priznata otroke iz tega zakona za dediče na prestolu. Ker bi se s tem izjavila tudi za ločitev zakona, sta to ponovno odbila. Morala sta, obdolžena državnega izdajstva, v Tower, v temno in dolgo trajno ječo. Številni prijatelji in sorodniki so ju oblegali in rotili, naj se udasta in priznata kraljevo versko nadoblast ter zavržeta papežev primat, kot so to storili prelati, državni velikaši in tudi

parlament. Najtežje se je More ustavljal svoji ljubljani hčerki, ki ga je še tik pred smrtjo nagovarjala, naj se reši. Toda Tomaž More ni mogel drugače govoriti, kot mu je ukazovala vest, kot sam piše iz ječe Cromwellu. Zato je vztrajal in bil štirinajst dni po smrti J. Fisherja, julija 1535., obglavljen. Njegove ustnice so se morale zapreti radi odločne besede, ki jih je izgovoril pred njim že sv. Janez Krstnik Herodu: »Ni ti dovoljeno!»

Zatiranje katoliškega tiska v Nemčiji. »V Nemčiji ni več potreben obstoj drugega časopisa razen onega, ki sodi politiko in socialno življenje z nacionalnega vidika«. Te besede narodnosocialističnega ideologa Rosenberga pomenijo smrt vsega katoliškega časopisa v Nemčiji. Najbolj znana dnevnika »Germania« in »Kölnische Volkszeitung« izhajata vsak dan samo v eni izdaji in ne presejata dnevnih naklade 10.000 oziroma 18.000 izvodov. »Germania« je prešla že popolnoma v hitlerjevške roke. »Rhein-Mainische Volkszeitung« je ravnatko prešla v nacistične roke. Katoliško uredništvo je bilo kratkoma odslovljeno. Odlični katoliški mladinski organ »Junges Front«, ki po več mesecev ni smel izhajati, je bil pred par dnevi definitivno prepovedan. Znano je, da je ta list med drugim prinašal tudi znamenite govore kardinala Faulhaberja. Enaka usoda bo najbrž zadela »Katholische Korrespondenz«, zaenkrat je sicer še dovoljena, toda jezuiti so morali uredništvo opustiti. »Ecclesia«, ki je prinašala čisto verske članke izpod peres najboljših nemških katoliških pisateljev, je ukinjena. Izhajajo še lahko manj borbeni verski tedniki, ki so pod neposredno zaščito škofov. To je svoboda nemškega tretjega carstva!

Nad Barcelono, na gori Tibidabo bodo postavili monumentalni, 8 m visok kip Srca Jezusovega. Kip naj bo simbol zadoščenja za protiverske izgrede, ki so jih v Barceloni v zadnjem času uprizorili socialisti in framasoni.

UNIVERZA

Slovenska akademska reprezentanca — ustanovljena. Odkar ni več ZSAU, nima slovenski akademik svojega reprezentančnega foruma. Kaj pomeni taka vrzel v akademskem življenju, se je jasno videlo v tem interregnu. Ustvarjale so se samolastne, neutemeljene, neizvoljene kompetence, delokrogovi so se križali, bila je zmeda, v kateri so se skušali uveljaviti vsemogoči destruktivni elementi z orožjem podtalnosti, zahrtnosti, demagogije. Skratka: na slovenski univerzi izvenštudijsko akademsko življenje ni bilo urejeno. Pravico odločevanja so si lastili nekateri preostali bivši funkcionarji nekdanjih organiziranih oblik; popolnoma po dedno-monarhičnem načelu so si postavljali namestnike, naslednike. Pogajali so se na lastno roko brez pravih pooblastil z gotovimi skupinami na zagrebški, a predvsem z znano marksistično skupino na belgrajski univerzi in skušali ustvarjati umetno »fronto vseh študentov« (spomnimo se na znani svetovni marksistični poziv zlepljenja »Enotne anti-

Moderno barbarstvo

Framasonske časopisne agencije, o katerih je znano, da po vsem svetu brez konkurence delajo javno mnenje, zaženejo velikanski krik, če se le enemu njihovega članu skrivi las. Iste agencije pa ne najdejo niti besedice v prid onim milijonom katoličanov v Mehiki, katerim se v kulturnem 20. stoletju na brutalni in divjaški način jemljejo osnovne človečanske pravice, kot so svoboda vesti, svoboda prepričanja, svoboda tiska, svoboda vzgoje, svoboda verskega združevanja.

V Mehiki je l. 1917 prišla na površje Nacionalna revolucionarna stranka, v kateri se združeni framasonski in marksistični milijonarji, ki so s pomočjo plačane potepuške bande prevzeli vso državno oblast in so katoliškemu mehiškemu ljudstvu oktroirali marksistično ustavo. Ta stranka že več kot petnajst let pod pretvezo marksističnega ideala na barbarski način tepta mehiški narod. Nacionalna revolucionarna stranka se je sistematično polastila armade, policije, uradništva, šolstva, organizirala je v svoje namene korupcijo, kjer ni šlo drugače, pa sta ji pomagala nasilje in monopol. Začeli so z izrazito marksistično in ateistično vzgojo (tudi privatne šole so morale vpeljati marksizem in ateizem kot obligatna predmeta), s preganjanjem, izganjanjem ter ubijanjem škofov in duhovnikov, pa tudi laičnih katoličanov itd. Vse to se je posebno poostriilo za predsedovanja znanega milijonarja in framasona Callesa; prav nič ni boljši sedanji predsednik Cardenas. Danes je vsa cerkvena imovina podržavljena, cerkve pa demolirane, zaprte ali spremenjene v muzeje in konjske hleve, škofje in duhovniki pa so večinoma izgnani in pobiti. V celi Mehiki, ki ima nad petnajst milijonov prebivalcev, je dovoljenih 333 duhovnikov. V štirinajstih državah, od katerih imajo nekatere nad milijon prebivalcev (n. pr. Vera Cruz, ki ima približno toliko prebivalcev kot Slovenija) sploh ni dovoljen noben duhovnik.

Mehiški katoličani so v borbi za svoje pravice brez moči. Vsi njihovi časopisi so že davno ustavljeni, svojih zastopnikov v parlamentu si ne morejo izvoliti, ker takozvane volitve niso svobodne — pravih volitev sploh ni — vsak »kandidat« mora biti organiziran framason in član Nacionalne revolucionarne stranke. Katoličani se sicer pogumno branijo in upirajo, protestirajo po ulicah, romajo v masah h Guadelupski Materi božji, toda vsi nji-

hovi protesti so odbiti, njihove javne manifestacije so krvavo zadušene, govorniki se z brutalno silo pahnjuje s tribun.

Hočete morda nekaj dejstev?

18. dec. 1934. je bila v uradnem »Izvestju« centralne vlade z dekretom določena lista tridesetih cerkva, ki naj se zapro in določijo za posvetno rabo;

19. dec. 1934. je bil izdan odlok, po katerem naj se zapleni vse imetje, o katerem kdo sumi, da je last kakega duhovnika; dokaz ni potreben, zadošča zgolj sumnja;

25. dec. 1934. je minister Garrids Canabal, šef »Rdečih srajc«, odpravil običajne božične počitnice in je odredil, da mora v tem času vsak uradnik prisostvovati antireligioznemu zborovanju;

30. dec. 1934. je bilo v okraju Coyoacan ubitih pet katoličanov (med njimi mlado dekle in trije proletarci) od 65 članov »Rdečih srajc«, ki so prišli iz cerkve. Množica pasantov je te krvoločneže ogorčena zasledovala, ti pa so se zatekli v občinsko palačo. Za odškodnino jih je bogato nagradil minister Canabal.

Ko se je vlada v novembru l. 1934 odločila, da do vseh potankosti odločno izvede svoj marksistično-vzgojni program, se je ogromna večina mehiške visokošolske mladine temu nasilju uprla in v znak protesta proglasila štrajk; 5000 akademikov je manifestiralo po mehiških ulicah in se podalo pred palačo prosvetnega ministra, h kateremu je šla deputacija z zahtevo, naj se ukine nasilje nad svobodo duha. Uspeha niso dosegli, pač pa so pri tej priliki puškina kopita uničila nekaj mladih življenj.

To je bežen pogled na sadove framasonsko-kapitalistične in marksistične zveze v mehiški nacionalni revolucionarni stranki. Ljudje božji, kam smo vendar prišli? Ali je današnja kultura res le še samo v knjigah in izložbah? Odprava svobode prepričanja, tiska in verskega združevanja, psihično in fizično nasilje, zanikanje človeka kot duhovnega bitja, zanikanje duha in duhovne svobode, zanikanje človeške osebnosti in človeškega dostojanstva, prelivanje nedolžne krvi, popolna marksistična in ateistična vzgoja, razbitje družine, vse to naj bo ideal bodočega družabnega reda? In vendar mehiški marksisti delajo prav to v svoji »idealni« borbi za nov, »najpopolnejši« družabni red!

Ničesar ne potrebujemo razen - svobode!

Ena največjih zahtev Cerkev je zahteva po svobodi. Ne samo po svobodi oznanjevanja in izvrševanja svojega poslanstva, ampak tudi po svobodi za obrambo pred napadi nasprotnikov. Cerkev se zaveda važnosti svobode in prav zato ima tudi med molitvami vsakdanje liturgije prošnjo za prostost Cerkev. Iz istega razloga, ker razume velik pomen popolne prostosti za neovirano vršenje svojih nalog in obrambo pred neutemeljenimi napadi, vsebuje cerkveni zakonik tudi kanon, ki določa, da oni, ki izdaja zakone ali uredbe proti prostosti in pravicam Cerkev, zapade brez nadaljnega izobčenja.

Morda bi se komu zdelo vsa ta skrb za svobodo, zlasti svobodo obrambe pred napadi nasprotnikov neutemeljena, toda prav današnji čas jasno kaže, kako zelo je Cerkvi potrebna svoboda obrambe. Kaj vse se danes govori in piše o Cerkvi in njenem naku! V časopisih in knjigah, v javnih in zasebnih govorih mrgoli obrekovanj in napadov na Cerkev in papeštvo. Ne zanikamo, da so se tudi v zgodovini Cerkev dogajale zlorabe, toda prav v tem se kaže vsemogočna božja roka, da je Cerkev navzlic slabostim omahljivih ljudi mogočno vztrajala skozi stoletja in prebila največje nevarnosti. Če bi bila le polovica klevet, ki jih nasprotniki širijo o Cerkvi, resnična, bi morala Cerkev že davno iz-

giniti s površja zemlje. Vse govorice nasprotnikov Cerkev — seveda brez navedbe virov — so navadne potvorbe zgodovinskih dejstev, ki v luči objektivne kritike namah padejo. Iz spisov kakega Voltaira ali spisov kulturnih boljševikov naše dobe si seveda ni mogoče ustvariti prave slike o Cerkvi.

Zalostno dejstvo pri tem pa je to, da se Cerkev v večini slučajev ne sme in ne more braniti proti napadom in mora molčati, ko vidi, da nasprotnik z lažjo in premetenostjo zavaja množice v zmoto. To naj bi bila »svoboda« toliko slavljenegega liberalizma: napadaj in obrekuj, saj nasprotnik se ne sme zagovarjati. Če pa Cerkev vendar le povzdigne glas v svojo obrambo, pa zaženo krik o verski nestrpnosti. Po njihovem naziranju je namreč verska strpnost v tem, da mora Cerkev na vse laži in zavijanja molčati in se pustiti blatiti od nasprotnikov.

Letos poteče 400 let, odkar so za svobodo Cerkev umrli v Angliji mučeniške smrti državnik Tomaž Morus in z njim več drugih laikov in duhovnikov; njih edini zločin je bil v tem, da niso hoteli priznati angleškega kralja Henrika VIII. za vodnika v cerkvenih vprašanjih. Njih volilo je bilo: državi oblast v vseh zadevah države in zemske blaginje, Cerkvi prostost v vseh verskonravnihih zadevah in vprašanjih vesti!

Nazareška družina - družina dela

(K prazniku sv. Jožefa, 19. marca)

Družina dela! Delo je po tej božji družini bilo posvečeno! Ideja, ki jo je uresničila nazareška družina: Človek je za delo rojen, delo je sveta dolžnost vsakega normalnega človeka, delo je naš življenjski poklic! Božja družina, delavska družina v Nazaretu, je v tistem neprestanem delu zrušila, strgala teške okove staroveškega materializma, naziranje, da je delo sramotna kazen za sužnje, da je jarem za tilnik sužnja — živali. Delo je posvetila, delo je osvobodila, delu je čast vrnila, božja družina, delavska družina v Nazaretu.

Jožef tesar, Marija mati-gospodinja, Jezus Jožefov pomočnik do polnosti let svoje mladosti, potem Učenik, Odrešenik. Ideja: Delo v vseh svojih vrstah, oblikah in raznovrstnosti je častna dolžnost! Vsi poklici so delovni poklici, ki šele vzajemno izpolnijo obči, splošni vsečloveški poklic in nalogo. Ni odlika in prednost »boljši« poklic, ne, vrsta poklica temelji na talentih, sposobnostih, ki niso človeška stvar, temveč božji dar! Božja družina je to pravo enakovrednost pri vsej različnosti poklicev svojih treh udov izžarevala. Delo jih je družilo, neprestano

delo je bilo vsem skupno, čeprav so bili poklici različni.

Katoliška mladina, vržena v strašno razdejanje materialističnih dni, strmi ob tej veliki ideji, ki jo je razklanemu svetu dala božja družina. Čutimo vse prokletstvo materializma, ki se vprav v današnjih dneh preliva iz ene svoje oblike v drugo. Moderno suženjstvo je po 1900 letih odrešenja zopet pregnalo in izpodklopalo pravo, zdravo pojmovanje človeškega življenja, vrednosti in pomena dela, izbrisalo naris božje družabne zamisli. Te moderne okove materializma streti, pravo pojmovanje in vrednotenje življenja in dela zopet človeštvu priboriti, naris božje družabne zamisli v sreča človeška zakoreniniti in veličastno idejo božje družine zopet odkriti — to je volja sodobne katoliške mladine na prelomu našega veka.

Praznik sv. Jožefa — delaveca naj slovenskemu delovnemu ljudstvu vlije pravega duha in borbenosti, naj dvigne njegove poglede iz sodobnega materialističnega razdejanja k božji družini v Nazaret!

Praznik sv. Jožefa — tesarja, praznik dela, naj bo dan optimizma, dan bojne napovedi materializmu, dan odrešilne krščanske družabne zamisli!

Akcijske družbe in stanovski red

V akcijskih družbah si je ustvaril moderni kapitalizem svojo bistveno gospodarsko obliko. Veleindustrija, veletrgovina, velezarovalništvo, vse je organizirano po akcijskem načelu, ki si je zgradilo v personalnih unijah, sorodništvu, finančnih sindikatih, kartelih, koncernih in trustih ter končno v holding- in anonimnih družbah aparat, ki vse obvlada in stare sleherni odpor. Kar je izven teh oblik, je samo lokalnega pomena in za karakteristiko vladajočega gospodarskega sistema ne bistveno.

Naravni red, naravno pravo in krščanska gospodarska morala povezuje delo in lastnino v naravno enoto, v stanu primerno poklicno lastnino, do katere ima pravico sleherni normalen, za delo sposoben človek. Območje dela in lastnine je po krščanskem pojmovanju povsem v npravnosti in osebnosti, v poklicu in stanovski ideji. V akcijskih družbah pa sta delo in lastnina osnovno, institucionalno in funkcionalno povsem ločena ter odtegnjena iz območja naravnega in npravnega reda. Formalno-pravni lastniki — akcionarji — so prosti vseh delovnih dolžnosti in storitev, a so formalno upravljeni do lastnine. Delavci so že v osnovi oropani vseh lastninskih pravic in izločeni od premoženja akcijske družbe, obteženi pa so z vsemi delovnimi bremenimi. Naravno-pravna in npravna povezanost dolžnosti in pravice je povsem razklana. Sploh pa je tudi dvomljivo, ali je formalno-pravni lastnik — akcionar, dejansko sploh lastnik, razven če ni (navadno od tisočih samo eden) veleakcionar. Neštevilni akcionarji (navadno z malimi akcijskimi) niso lastniki, temveč le upniki akcijskega podjetja, delavcev, ki v podjetju trpe in delajo, ter odjemalcev. So upniki, ki se skrivajo za krinko dozdevne (fiktivne) osebe — akcijske družbe, da bi kot fizične osebe ostali nevidni in neodgovorni pred svojo vestjo in javnostjo. Akcijsko podjetje je brezoseben nestvor, posebljenje kapitala in trgovskega pojma, kapital brez sreča, brez čuta poštenja, brez vesti, ki funkcionira avtomatično. Za tak gnusni nestvor v krščanskem korporativnem redu ni mesta! Z ustanovo akcije je

razkrojena trgovina, podjetje v najmanjše brezimne in nevidne idealne lastninske dele, ki se lahko poljubno oddajajo in sprejemajo. Večinoma ni mogoče zaznati, kdo je vsakikrat za tem nestvorom. Če preti nevarnost, se lahko akcionar na borzi v nekaj urah iznebi svojih akcij in jih proda drugemu, ki se mu niti ne sanja, da bo nosil izgubo. Na občnem zboru vladajo samo redki veleakcionarji oz. brezosebne velebanke, ki so same tudi akcijske družbe. Mali akcionar, torej množica akcionarjev ne pride nikoli do veljave in se čuti zato v svoji vesti povsem za neodgovorno. Praktično so akcionarji samo podložniki veleakcionarjev, načelstev, nadzornih svetov in ravnateljstev, ki z ogromnimi prejemki, tantijemami, z izjemnimi in zastojnimi akcijami, sindikatnimi dobički itd. brezmejno bogate na račun akcionarjev, delavcev, konzumentov. > Akcijska družba je odsev moderne formalne lažidemokracije; dozdevno vlada ljudstvo (množica akcionarjev), v resnici pa mala klika mogotcev« (Sombar). Akcionarjem je vseeno, kaj se v akcijskem podjetju proizvaja. Ideja poklica ter potrebe je povsem zatrta. Večina akcionarjev ni niti videla > svojega < podjetja in njegovih produktov. Vse obvlada misel na dobiček, načelo rentabilnosti brez človeških in npravnih odnosov, torej pravo in popolno oderuštvo.

Gornje misli imajo namen pokazati v jasni luči popolno nezdržljivost krščanskega korporativnega reda in akcijske družbe. Še jasneje pa je ta nezdržljivost osvetljena, če se vprašamo, kako in kam se naj v pravem stanovskem redu vzdajajo akcionarji in lastnina akcijskih družb. V stanovskem redu so poklic, služba in oskrbnništvo osnovna oblikovna načela. Akcionar nima kot akcionar nobenega poklica, temveč samo kupčijo, do katere nima drugega odnosa, kot da vleče iz nje čim mastnejši dividendni dobiček, ne da bi pri tem vložil kakršnokoli delo in odgovornost — razen, če kdo smatra za delo trganje kuponov. V pravem stanovskem redu mora biti sleherni

fašistične fronte; ta težnja je dobila svoj izraz na raznih zborovanih belgrajskih marksističnih akademikov in tudi na naši univerzi na občnem zboru Akcije za izpopolnitev univerze, ko je eden vodilnih marksističnih akademikov izbral borbeno razpoloženje slovenskih akademikov v zahtevi svojih pravic in predlagal brzogovorno izjavo solidarnosti belgrajskim akademikom (marksistom), ki so potem to izjavo nesli na svetovni marksistični kongres študentov v Bruselj v dokaz enotne marksistične orientacije akademikov vseh jugoslovanskih univerz). Pribiti moramo dejstvo, da je pretekla neurejena doba na univerzi bila dobrodošla zlasti vsem

elementom, katerih težnja po reprezentančni organizaciji ni bila v prizadevanjih, da si slovenski akademik ustvari svojo reprezentančno organizacijo, temveč so videli uresničenje svojih teženj v raznih »skupnih frontah« preko okvira univerze. Ko smo danes končno vendarle pred dejstvom, da si slovenski akademik po dveh letih zopet ustanavlja svojo stanovsko reprezentanco, naj poudarimo naslednje osnovne misli: v reprezentanci slovenskih akademikov gledamo zlasti organizirano obliko mlade slovenske inteligence, v današnji dobi najbolj neodvisen in resnično svoboden faktor v slovenskem narodnem organizmu. Ta poseben položaj pa zato narekuje temu faktorju čisto svojstveno dolžnost in vlogo. Slovenska akademska reprezentanca ima danes eminentno zgodovinsko nalogo: Pred vsemi drugotnimi, posameznimi, zgolj akademskimi problemi stoji danes kot prežeha smrt pred nami naš težko ranjeni narodni problem. Konstantno odmiranje dela za delom na našem narodnem telesu v robstvu tujih držav, rušenje osnovnih temeljev našega narodnega življenja, so dejstva, ki morajo sprožiti v nas novo, silno življenjsko voljo, da jih zaustavimo! V tem našem osnovnem življenjskem problemu vidimo katoliški akademiki prvo in najvažnejše področje, na katero naj stopi nova reprezentanca slovenskih akademikov. Danes gre za življenje ali smrt slovenskega naroda in dozdeva se nam kot bridka ironija in dokaz strahotne odtujenosti od lastnega naroda, ako nekateri »neodvisneži« vidijo glavno nalogo nove reprezentance v ureditvi akademske zastavljalnice, akademskega urada dela, evidenčnega urada itd. Tako pojmovanje akademske reprezentance je povsem enako pojmovanju stanovskih organizacij trgovcev, industrijev itd., ki jim je osnova in edini namen skrb za lastne stanovske interese. Res je, da ima tudi akademik zlasti danes težke stanovske skrbi, a znak narodne nezavednosti je, ako se ne zaveda, da je vprav akademik dolžan imeti vselej in predvsem pred očmi ves svoj narod in to posebno danes, ko gleda ta narod na vseh svojih mejah smrti v obraz. Naš narodni problem je nadalje izražen v motrenju splošnih gospodarskih, socialnih in kulturnih problemov, ki terejo vse narode. V naš narod se je že močno vnesel pogubni materialistični vidik v presoji teh problemov. Ti problemi se v veliki meri ne presoajo več

z vidika lastnega naroda in njegovih potreb, ne gledajo se več kot sestavni del kompleksa našega narodnega problema! Tu mora odločno udariti vmes slovenska akademska mladina in zaobrtni to pogubno, v narodno smrt vodečo smer na nova pota, ki vodijo nazaj k lastnemu narodu, nazaj k slovenski zemlji! Nova reprezentanca mora biti torej v resnici akademska in slovenska, ne pa zgolj privesek »strokovno brezidejne enotne študentovske fronte« preko narodnih okvirov ali pa zgolj akademska borza dela, ki bi skrbelo le za ugoden gmoten položaj slovenskega akademika, medtem ko njegov narod narodno in kulturno umira. Slovenska akademska reprezentanca mora postati najvažnejši organ slovenskega narodnega življenja! — To so misli slovenske katoliške akademske mladine, s katerimi gre kot »Slovenska lista« v volilni boj za novo slovensko akademsko reprezentanco!

»Slovenski teden« — se bo vršil! Kot smo izvedeli, je univerzitetni senat v svoji seji, dne 6. marca sprejel sklep, ki daje v vprašanju izvedbo »Slovenskega tedna« popolno pooblastilo g. rektorju. Prav tako smo izvedeli, da je izjavil g. rektor pooblaščenima akademskima zastopnikoma, da misel »Slovenskega tedna« iskreno pozdravlja, zlasti zato, ker je v njej izraženo hotenje slovenske akademske mladine po združitvi v pozitivnem ustvarjanju. Končen načrt za izvedbo še ni določen. Morda bi bila najprimernejša oblika naslednja: Proti koncu poletnega semestra naj bi se skozi en teden vršilo vsako dopoldne v zbornični dvorani po eno predavanje iz važnih področij slovenske znanosti; predavali bi univerzitetni profesorji. V popoldnevih pa bi se vršili podrobni referati (statistični, pregledni itd.), ki bi podprli dopoldansko predavanje. Te referate bi lahko imeli slušatelji sami. V ideji pa naj bi družil »Slovenski teden« tako sadove slovenske znanosti za slovenstvo kakor tudi rezultate, ki jih je doprinesla slovenska znanost za znanstveni svet. Podroben in definitiven načrt se bo ustvaril v prihodnjih dneh, ko se bo tudi določil termin. Ideja »Slovenskega tedna« torej ni prešla v pozabljeno, temveč je na poti k skorajšnji realizaciji. Od nas vseh, gg. profesorjev in akademikov je odvisno, kake in kolikšne sadove bo »Slovenski teden« rodil za slovensko znanost, univerzo in narod. Pripravimo se, da bo »Slovenski teden« velik praznik slovenske kulture in znanosti!

Zanimiv dialog v univerzitetni avli. Prijatelj našega lista nam piše: Sel sem k vratarju po tiskovine za vpis. Ko sem tam opravil, sem vstopil v avlo proti »informativni mizi« »Akademskega glasa«. Pri drugem stebri na desni strani zapazijo moje bistre oči dve odlični akademski osebnosti v skrivnostnem, a važnem razgovoru. Ker sem takih scen v teku svojega akademskega državljanstva videl že šteje, me ni popadla radovednost in sem že hotel zaviti na levo po stopnicah do kvesture, ko slišijo moja nabrušena ušesa: »Pactum anticlericale!« Ta nenavadni, v klasični latinščini izrečeni vzklik,

gospodarski subjekt nrayno in stvarno član določenega poklicnega stanu. Poklica »trganja kuponov« in »stanu prejemnikov brezdelnega dobička« pa pravi stanovski red ne pozna. Zato v njem ne more biti akcionarjev. Ravno tako ne more biti v krščanski korporativni red nikamor vzdana brez dolžnostna, brezdelna, brezosebna, brezimna absolutna lastnina akcijske družbe in njen pravni izraz — akcija. Preostane edina možnost, da se zberejo akcijske družbe in akcionarji v poseben »stan modernega roparskega viteštva«; saj so bile prve mo-

derne akcijske družbe v Holandiji (Židovske) prave razbojniške tolpe, zgrajene na akcijah v svrhu nasilnega izropanja kolonialnih dežel. Celotno akcijsko bistvo v osnovi nasprotuje bistvu krščanskega korporativnega reda, je njegovo živo in utelešeno nasprotje. Ako sploh hočemo izvesti novo korporativno izgradnjo družbe in gospodarstva, moramo razstaviti in povsem prezidati moderni kapitalistični sistem in s tem tudi nujno razdejati akcijska podjetja. Pravi stanovski red bo uspel samo v toliko, v kolikor bo to delo izvršeno.

Zlata internacionala

Zalostna prikazen našega od Boga tako oddaljenega časa je peščica ljudi, ki pleše okrog zlatega teleta. Milijone lačnih in razčepanih tira ta peščica na žrtvenik. So to finančni mogotci, ki so vsled medsebojnih gospodarskih stikov postali med seboj ožje povezani kakor najožji sorodniki. Ne kri, ne jezik, ne zemlja, ampak zlato jih druži. Oni tvorijo zlato internacionalo.

Rockefeller, Carnegie, Vanderbilt, Field, Astor. Astor, ustanovitelj velike denarne dinastije, je začel s trgovanjem krzna z Indijanci, za katerega jim je dajal žganje; Field je od osme ure zjutraj do enajste zvečer zaposloval otroke; Cornelius Vanderbilt je zaslužil sedemsto milijonov dolarjev, ko je med ameriško državljansko vojno drago prodajal slab material; Carnegie si je nagraabil ogromno premoženje s pomočjo goljufij in juridičnih zvijač... A to so le nekateri. Lahko bi navedli še mnogo imen iz zapadnoevropskih držav, ki so naravnost klasične dežele »zlate internacionala«. Način, kako znajo francoski velekapitalisti vplivati

na notranjo in zunanjo politiko v svoj prid, nima primere v svetovni zgodovini. Od teh so nam najbolj znana imena onih, ki so bili preveč »nepredvidni«, kakor Hanau, Stavisky, drugi pa so še na delu... Pri vsem tem je najbolj tragično to, da znajo ujeti v mreže svojih interesov tudi one, ki mislijo, da se borijo proti njim. S pomočjo velikih časopisnih agencij, radija in vseh razpoložljivih sredstev moderne tehnike znajo na mojstrski način delati javno mnenje ter umetno razdvajati mase, da tako ali drugače nasedajo njihovim vabam. To nemoralno in do skrajnosti krivično početje na račun življenjske sreče neizmernih množic ni prav nič manj nemoralno. Če včasih kak finančni mogočnik vrže par milijončkov v »humanitarne svrhe«, bodisi da ustanovi kako univerzo ali znanstven institut, ali pa podpira človekoljubne ali morda celo nacionalne organizacije. Današnja socialna slika nam je živa priča težkega prokletstva, ki ga izziva ogromno, na žuljih in krivichah zgrajeno bogastvo »zlate internacionala«.

Hodil po zemlji sem naši...

Osnovna prvina slovenske ljudske duševnosti in življenja sploh je še danes krščanstvo v vsej svoji razsežnosti. Prav radi tega je bil družabni stroj na naši zemlji še daleč sem v moderni čas skoraj izravnani, preprost in nrayno utemeljen. Značilna za naš kmetijski stroj so slejkoprej še vedno srednja posestva, pa tudi ostala gospodarska področja so si ustvarila pretežno obliko malega obrata. Povsem slovenski duševnosti, krščanskim osnovam ter položaju slovenske zemlje odgovarjajoče je naš narodni gospodarski stroj močno koreninil v zdravem načelu potrebe ter združenja dela in lastnine. Te narurne in zdrave oblike slovenskega gospodarstva življenja je še lepše uredilo, dopolnjevalo in družabno še bolj izravnalo lepo razvito zadržništvo. Iz ljudstva in naše zemlje kapitalistični duh in oblike niso pognale! Val konjunktura je iz sveta prignal v naše naravno narodno življenje kapitalističnega duha in njegove oblike! Od tedaj sta mir božji in zdravje odmirala v naši zemlji... Sveža, še ne izrabljena slovenska zemlja je bila tečna hrana nenasitnemu žrelu kapitalističnega industrializma. Prebrisana preračunljivost kapitala je zasedla in iztrgala predvsem ona gospodarska področja, ki služijo najbistvenejšim gospodarskim potrebam. Mali obrati, v katerih sta bila delo in lastnina povezana, so se morali umakniti tudi v onih področjih, kjer se tudi zgolj tehnično radi individualnega značaja produktov upravičeni. Imperialistični pohlep kapitala je podrli tudi gospodarsko tehnične meje! Kapitalistični čevljarški veleobrati so uničili čevljarstvo obrt, a število (gospodarsko nesamostojnih!) zaposlencev še zdaleka ne dosega števila propadlih in propadajočih (gospodarsko samostojnih!) obrtnikov. Neoziraje se na potrebe, niti ne na trg v bodočnosti, brez sistema, samo radi trenutne konjunktura vstajajo vedno nove tekstilne tovarne, ki za borne plače zvbablajo slovenske ljudi, ki nasedajo vabam, zapuščajo grudo, druge obrate itd. A ta konjunktura

je svoj višek že prekoračila. Kakor so vzrasle, tako se zapira tovarna za tovarno (tipično za moderni kapitalizem!). Rezultat za naš narod pa je ta: Slovenski narodni organizem se vedno bolj družabno razkrajaja radi umetnega nenaravnega nihanja med zaposlenostjo in nezaposlenostjo. In žrtve tega nihanja so poleg vsega še narodno in moralno izkoreninjene... bolne... okužene... Dar kapitalističnih špekulacij slovenskemu ljudstvu!

Slovenski kmet bi moral biti danes edino obrambno obzidje proti tuji, vsiljeni kapitalistični invaziji! A naš kmet je brez moči, brez dobrega orožja za obrambo. Njegovo uspešno orožje bi bilo skladiščno-prodajno zadržništvo. A to je malo (skoraj samo mlekarstvo) razvito. Brez obilne pomoči iz javnih sredstev ga naš kmet organizirati ne more, ker je moč našega kreditnega zadržništva radi območja kapitalističnega sistema zlomljena. Pri vsem tem pa je naš kmet še danes brez svojega stanovskega zastopstva. Zaradi teh usodnih dejstev so se vrinili med kmeta in konzumenta prebrisani prekupčevalci; tudi poizkusi monopolizacije so se izkazali kot kvarni. Dejansko je naš kmet finančno že propadel. Finančni propad našega kmeta je rodil nov problem: problem našega poljskega delavstva in viničarjev, ki je še težji in obupnejši kot problem industrijskega delavstva.

* * *

Ali ste jih občutili, socialne rane, na katerih umira naš narodni organizem? Le glavne rane so to, ki jih je vsekal v naše telo tuj, prej našemu ljudstvu nepoznan, a prav zato tem usodnejši sovražnik — moderni kapitalizem.

Židovski kapitalistični duh je napovedal boj in razkrajaja naravno družabno urejenost in gospodarsko nraynost našega ljudstva. Bo li naš mali narod vzdržal proti nasilnemu, neenakemu nasprotniku? Najusodnejše bi bilo, če bi se naš narod v tem narodnem socialnem boju vdal in stopil na isti ne-

moralni, nizki nivo, na katerem sloni kapitalistična sila. V tem vsiljenem boju bo naš narod zmagal le, če bo ostal na svojem, v še težjih zgodovinskih dneh utrjenem temelju: na doslednih krščanskih osnovah; če bo krčevito držal svoje staro, še vselej zmagovito crožje: dosledno poštenost, temelječo na živi in globoki veri v pravičnega Boga! Vse te bistvene prvine slovenskega narodnega življenja in boja pa mora okrepiti žilava samozavest in spoznanje pravice do samoohrane in samoozrambe! V združenem odporu s tem orožjem mora priti dana sprostitve iz suženjskega družabnega in gospodarskega objema — dan zmage slovenskega poštenja in samozavesti!

Slovenska katoliška mladina pa vidi v tem boju še več. Ona ve, da je to boj malega katoliškega naroda proti mrzlemu, tujemu, brutalnemu mate-

rializmu, ki izpodkopa temelje našega narodnega življenja, ki se zvičajno in zahrbtno ob propadanju svoje stare kapitalistično-meščanske oblike v novih, kulturno in socialno boljševiskih oblikah zopet vtihotaplja v našo književnost (>Književnost«, >Sodobnost«, >Mladi plamen«, tudi >Ljubljanski Zvon itd.), v svojo našo kulturo (gledališče, film!) in sploh v vse odcpepe našega narodnega življenja. Tega se mladina dobro zaveda; zato nenehoma opozarja in bo opozarjala ves slovenski narod, da je naš najhujši narodni sovražnik materializem, ki je smrtno nasprotje oni ideji, ki nas je v zgodovini brez sredstev državne, fizične in gospodarske moči do danes ohranila. Zato ta mladina vidi v boju za naš narodni problem obenem kulturni boj proti materializmu.

Socialno-reformna gibanja drugod

Liga za posestno reformo v Angliji

>Distributist League«, ki jo vodita znana konvertita G. K. Chesterton in Hilaire Belloc, je gibanje za radikalno posestno reformo potom porazdelitve velikih dobrin in potom prenosa velikih koncernov iz rok maloštevilnih velekapitalistov v službo ljudski skupnosti. >Cilj distributizma je,« tako pravi pred nedavnim objavljeni program, >potom porazdelitve lastnine zopet vzpostaviti svobodo državljanov. Izbira je dana samo med novo porazdelitvijo posesti in med državnim suženjstvom. Poimovanje, da morajo z neubranljivo nujnostjo prihajati nad družbo socialna zla, je samo aksiom socialističnih zmotnih nauk. Človeška volja je edina, ki ne samo, da more, temveč ki tudi v resnici vedno spreminja človeške naprave.« V posameznostih postavlja program distributizma naslednje osnovne zahteve: Novo razdelitev lastnine; ustvaritev zakonitih družabnih pogojev, da se zaščiti mala posest; zakonite omejitve nerazdane konkurence; porazdelitev posestnih deležev velikih podjetij, ki jih ni mogoče reorganizirati v male obrate, na širše mase; zaščitne ukrepe za zavarovanje porazdeljene lastnine; naseljevanje

(kolonizacija) v velikem obsegu. >G. K. s Weekly«, Chestertonov list, piše v razlagi programa sledeče: >Distributizem ne pomeni v osnovi ničesar drugega kot povratek k nekoč splošno prizanim gospodarskim temeljem krščanske Evrope. Več kot poldrugo stoletje je veljal v Angliji kapitalistični sistem kot >norma« vsega gospodarstva in večina si drugega sistema sploh ne more več predstavljati. Osnutki, ki so bili narejeni dosedaj, vodijo ali v komunistično ali pa v fašistično suženjsko državo. Oboje pa pomeni le spaček kapitalizma in je slabše kot on sam. Toda niti kapitalisti niti revolucionarji pri nas niso sposobni, da bi našli človečansko rešitev. Ko pa je nastopila mala skupina, ki je terjala proti nadaljevanju kapitalizma novo posestno ureditev, je bila razvpita kot utopistična. Danes doživljamo močno reakcijo proti socializmu. Protigibanji sta fašizem in distributizem. Slednji je ravnokar premagal stopnjo >utopizma« in zažgal poldine praktične rešitve.« — Vsekakor omembe in zasledovanja, pa menda tudi posnemanja vredno katoliško socialno-reformno gibanje!

Marksizem, Rusija, boljševizem

(Iz predavanja A. Breznika, bogoslovca v Mariboru)

Marx, Rusija, boljševizem, razredni boj, preganjanja... Besede, ki jih slišimo dan na dan, stvari, o katerih čitamo v knjigah, revijah, časopisu. Govorimo o tem, se prepiramo, obsojamo, dvomimo. Glede jasnosti in važnosti tega vprašanja še omahujemo. Zato nekaj misli o marksizmu, o ruski psihologiji in ruskem brezboštvo ter o boljševiški filozofiji.

1. Marksizem: Nekako kontradikcijo vidimo pri Marxu. Vsa preteklost je sam boj, samo izkoriščanje in zatiranje. In bodočnost? Vsa lepa in srečna. Razum bo zavladal, red in svoboda bosta gospodovala. Proletariat bo vladal v pravici in enakosti. In to je bilo in je še tisto, kar je tako privlačno. Ravno ta neznanstveni del marksizma je va bil delavec, da so pristopali in sanjali o rajju na zemlji, kjer ne bo več Boga.

Razredni boj! Izkoriščanje enega razreda po drugem je Marxu neke vrste izvirni greh. Pod vidikom izkoriščanja in boja bogatih ter revnih je motril Marx vso zgodovino. Zadnji štadij v teh bojih je kapitalizem, ki pa si sam koplje grob. Sledilo bo kraljestvo proletariata; in ta razred bo edini, ki ne bo pod oblastjo izvirnega greha izkoriščanja, ta razred bo tisti, ki bo prinesel človeštvu rešitev iz današnjega položaja. Zmaga proletariata

je torej rešitev zatiranih in pa zmaga razuma. Nekaj mističnega je v teh opisih proletariata, kateremu Marx pripisuje vse dobre lastnosti, katerega istoveti z dobrim. Vse drugo je slabo, slabo v toliki meri, da se že včasih pojavljajo stari elementi kraljestev dobrega in zlega. Mesijanizem je to.

Ali ima dejstvo, da je bil Marx žid, kak pomen? Da! Ker s tem lahko razložimo, kako je prišel do vsega tega, kar pripisuje proletariatu. Judje so pred tisočletji dobili obljubo. Bog jo je dal Abrahamu. Pravilno razlago te obljube podaja Pavel v listu do Galačanov (3, 16). Judje pa so jo ralagali po svoje in so ji dali popolnoma nov smisel. Mislili so, da so poklicani vladati vsemu svetu, da so neke vrste plemstvo vsega človeštva, da so opravičeni že radi Abrahamovega potomstva, da ne potrebujejo odrešenja. Vsled te razlage so tudi imeli svoje posebne predstave o Mesiji. Pričakovali so, da se bo naenkrat pojavil kot mogočen vladar v sijaju in s silno močjo, da bo pregnal sovražnike iz dežele, da bo zavladal vsemu svetu. Jasno, da Kristus niso sprejeli, saj ni izpolnil njihovih želj. Se dalje so pričakovali. Že pred Kristusom so Judje gojili nacionalizem ter so vse sosede prezirali, ker so mislili, da so samo oni deležni obljube, dane Abrahamu, ker so mislili, da bodo zavladali svetu v

združen s krepkim stiskom rok me je nekoliko »poradovedil«. Previdno sem stopil k levemu stebru in se neopažen zagledal v desko Univerzitetnega zdravstvenega fonda — pri tem pa napel svoja ušesa, kar se je dalo. Po kratkem presledku sem ujel komaj slišne besede: >V soboto naj bo prvič realiziran! Skupna antifašistična fronta vseh slovenskih študentov naj bo praktičen izraz naše nove poti. Saj si videl, da 16. decembra na običnem zboru Akcije »klerikalci«, čeprav so imeli v zbornici veliko večino, niso mogli preprečiti sprejetja brzojavke našim študentov v Belgrad. — Psihologija zrevolucionirane mase. Masovne akcije so vedno voda na naš mlin. Zato pa forsiramo čimveč akademskih zborov in povečujemo kompetenco mase na račun izvoljenih odborov. V odbore lahko dobe večino »klerikalci«, a na zborovanjih bomo vedno potegnili maso mi — »klerikalci« masovnih akcij ne znajo izrabiti. Govornike — vi 2, mi 4. Teme določimo jutri ob ¼ na 6. Sporoči pri vas in pridi. Velja!« — Odšla sta iz avle pod svobodno solnce, jaz pa proti kvesturi. Ko sem hitel po stopnicah, se mi je zazdelo, da vidim pred seboj

v bratskem objemu.

>Akademski glas« — strokovno-informativno glasilo? Ze ponovno smo ugotovili, da je poročanje »Akad. glasa« zlasti v vprašanjih, ki se dotikajo katoliških akademikov, organizacij in problemov, bilo vedno tendenciozno. Potrebno je, da danes poudarimo, da »Akademski glas« ni zgolj strokovno-informativen list, temveč, da prehaja vedno bolj v območje splošnih kulturnih in s tem tudi svetovnonazornih vprašanj. Sem spadajoča vprašanja pa je seveda nemogoče motriti s strokovno-informativnega vidika, temveč postane kriterij nujno svetovnonazorno-vrednostnosti. Zlasti zadnje številke »Akademškega glasa« ta razvojni prehod dokazujejo. S tem pa je »Akad. glas« prestopil mejo svoje upravičenosti in zašel na teren, ki ga kot strokovno-informativen list nikakor ne bo mogel obvladati. S tem je »Akad. glas« prenehal biti stanovsko glasilo sloven. akademikov. — Postal je propagandno sredstvo gotove skupine z določenim svetovnim, političnim in socialnim nazorom. Svetovni nazor je po vsem videzu nek konglomerat med svobodoumnostjo in materializmom, politični in socialni nazor pa marksizem. Utegnili bi kdo temu oporekati, češ, saj vendar pisanje »Akad. glasu« ni evidentno materialistično in marksistično. Na to odgovorjamo: V interesu lista samega je, da barva in smer, kateri se je predal, ne prideta odkrito in jasno do izraza. Kajti za »Akademski glas« se še vedno agitira s strokovno-stanovskega vidika in je bil ta vidik tudi pri vseh naročnikih, ki še niso spoznali prikriti smeri, merodajen. Toda stvari, kot n. pr. ponatis Albrechtovega uvodnika iz »Sodobnosti« (>Nekaj bilance«), ki je pisan povsem v ideologiji in žargonu moderne svetovne marksistične metode, nadalje platonično naklonjena ocena »Sodobnosti« ter »Književnosti« (o katerih, zlasti o slednji, je splošno znano, da sta vodilni marksi-

stični reviji pri nas), nadalje tendenciozna in odklonilna; oena »Dom in Sveta«, nadalje tendenciozna in neresnično poročilo o podpornih akcijah med katoliškimi akademiki itd., vse to je že toliko močno, da nam potrjuje naše skromno mnenje, da kaže smer, ki jo je pričel hoditi »Akademski glas«, k materializmu in marksizmu. Popolen prodor materializma v »Akad. glas« se nazorno kaže v oceni »Književnosti«, ko govori o »Kozakovi karakterizaciji Cankarja. »Akad. glas« brez kritičnega lastnega vrednotenja pritrdi Kozakovemu mnenju, da je Cankarju v svetovni vojni »naraščala njegova resignacija, upadala pa tudi njegova stvariteljska moč in pešala sila tega ostrega peresa. »Podobe iz sanj« so njegovo medlo slovo od življenja. Nujno se človeku vsiljuje, da je po Kozakovem in »Akad. gl.« mnenju »medlost« »Podob iz sanj« v tem, ker nimajo nikakih materialistično podanih in zajetih slik in podob. Še bolj pa nas potrjuje v našem sklepanju dejstvo, da se »Akad. glas« v svoji oceni »Književnosti« ni ustavit ob Kretfovi analizi Cankarja, ki je mestoma popolnoma marksistično-brutalna in absolutno v neslovenskem duhu in čutenju pisana. (Primer: »Če je postavljaj Cankar svojo mater kot ideal ženske, ni to izraz zdravja, temveč bolezn.« — V tem stavku je na pristen materialistično-marksističen način izražen zasmeh in zaničevanje tipa slovenske matere-mučenice). »Akad. glas« se je z odkritim pa tudi molčelim priznanjem gornjih karakterizacij pač najbolj karakteriziral samega sebe in svojo materialistično-marksistično neslovensko smer. Zatorej je himavstvo in zavijanje, ako »Akad. glas« izrablja informativno pisarno na univerzi v agitacijske svrhe za akademsko »strokovnostanovsko-informativno« glasililo! »Akad. glas« zagotavlja, da bomo ob priliki njegovo usmerjenost še podrobneje analizirali in — odkrili.

Rasisti v »Narodni omladini«. »Narodna omladina«, ki izhaja v Zagrebu kot glasilo »nacionalističke omladine« na zagrebški univerzi prinaša v svoji 1.—2. številki letošnjega letnika članek »Idejne struje i odnosi na ljubljanskem univerzitetu«. Članek, ki ga je spisal »osmatrač«, hoče iz svojega samozavestno apriornega vidika podati sliko idejnih struj na ljubljanski univerzi (katoliško, marksistično, nacionalistično). V karakterizaciji katoliške akademske mladine navaja citate iz brošure »V mlade zarje« iz l. 1933 in to iz »Našega manifesta«, ki je bil prvi temelj novega katoliškega gibanja na ljubljanski univerzi in iz lista »Povsod Boga«, ki je izšel lani ob priliki 40 letnice »Danice«. Čeprav kaže naslov članka, da hoče podati sliko vseh treh usmeritev na ljubljanski univerzi, se vendar ves članek peča le s katoliškimi akademiki, z drugimi pa le v toliko, v kolikor so s prvimi v zvezi. Zaključki in sodbe članka so taki, kakršnih so pač brezidejni rasisti zmožni. V katoliških akademikih vidijo strah iz srednjega veka, ne gre jim v glavo, da je pojav katoliških akademikov v 20. stol. sploh mogoč. Zdi se nam, da bi mogli vsa, mestoma silno neakademska,

materialnem smislu. Sebe so imeli za opravičene, za take, katerim je vse dovoljeno. Zavladati vsemu svetu! To je njih cilj, to je njihova naloga. Delajo. Z denarjem že vladajo svet. Potom komunizma se je njihov vpliv še povečal. Iz Moskve vodijo in bi-jejo boj proti papežu.

2. Rusija: Rusija! Koliko spominov se nam zbudi ob tem imenu. Daljne poljane, širni gozdovi, ruski mužiki, ruska pobožnost, življenje aristokracije, trpljenje in veselje, pisatelji in dramatik. Dostojevski: velikan v 19. stol., Razkolnikov, starec Dosima, Aljoša, »veliki inkvizitor«, katorga; Tolstoj, slikar ruske pokrajine in življenja v mestih (Ana Karenina, Vojna in mir); Turgenjev prikazuje v »Lovčevih zapiskih« rusko zemljo in rusko dušo ter slika v »Plemiškem gnezdu« življenje podeželskega plemstva; Gogolj z vso satiro biča v »Revizorju« rusko uradništvo ter v »Mrtvih dušah« šiba podeželske razmere; Puškinova lirika in Lermontovi opisi Kavkaza še danes zadovoljijo; Gorki pa že gleda proletarca, že opisuje senčne strani ruskega življenja, ne išče več junakov na deželi, v predmestja in nočne azile obrača poglede; revolucija prinese novo dobo, novo gledanje na svet in življenje. Pojavijo se Gladkov s »Cementom«, Šolohov s obširnimi romanom »Tihi Don«, Ana Karavajeva pa s »Tovarno v gozdu«. Nova Rusija, delo, proletarci, petletka, ogromni načrti, kolhozi, preganjanja, požigi cerkva in prodaja umetnin. Rusija! Največja slovanska država pod vodstvom židov. Sama nasprotja.

Ruski mesijanizem! »Moskva je tretji Rim« je učil Philoteos v 15. stoletju. Peter Veliki, racionalist, občudovalec zapada, je ustanovil državno cerkev ter je uvedel cesaropapizem v zelo hudi obliki. Tega pa ljudstvo ni maralo in se je začelo oddaljevati od državne cerkve. Pojavljati so se začeli »slaroverniki«. Peter jih je zatiral ter utrjeval državno cerkev. Nič ni dosegel. V še močnejši meri se je pojavilo sektarsko gibanje. Nastopili so neke vrste proroki. Dostojevski je učil, da so Rusi bogonosci, Leontjev pa, da bo izšel iz ruskega naroda antikrist.

Dva mesijanizma sta se srečala. Marxov proletarski in ruski ter je tako nastalo nekaj novega, tipičnega — boljševizem, ki je mesto tretjega Rima ustvaril tretjo internacionalo.

★

Razlika med državno cerkvijo in ljudstvom je bila vedno večja. Ljudstvo je šlo svojo pot naprej ter zvesto tlačnilo. Posebno stališče je zavzemala v 19. stoletju ruska inteligenca. Videla je vse razmere, čutila je ves pritisk in je bila osamljena. Vlada je ni marala in ji ni dosti zaupala, gledala je vse trpljenje ruskega naroda ter se začela ozirati na zapad. Pojavili sta se dve močni struji: slovanofilstvo in zapadnjaštvo. Kant in Fichte nista bila sprejeta, pač pa Schelling in Hegel. Oboji so hoteli pomagati svojemu ljudstvu; prvi so si želeli razmer, ki so bile pred Petrom Velikom, drugi pa so gledali na zapad in si želeli teh razmer. Začelo se je sočustvovanje z ljudstvom, kar je našlo odmeva tudi v ruski literaturi. Glavni zastopniki slovanofilov so bili: Homjako, Samarin, brata Kirčevski. Glavni pač Hornjakov. Med zapadnjake pa spadajo Turgenjev, Herzen, Belinskij, slavni kritik in obenem začetnik nihilizma, tega tako znamenitega ruskega pojava, tega predhodnika boljševizma. Ljudem so hoteli pomagati z revolucijo, ker so vedeli, da mirnim potom ne bo prišlo do sprememb po širni Rusiji. V 60ih letih je bil vodja ruskega nihilizma Černyševki. Napisal je znameniti roman »Kaj storiti« in je v njega položil nazore in težnje te struje. Važen je tudi Pissarev, kritik ter nasprotnik estetike in umetnosti. Za nihilizem je tudi značilno, da ima vse osnove boljševizma: sovraštvo do vere, metafizike in umetnosti, nadvlada prirodnoznanstva, zatiranje osebnega notranjega življenja, zahteva socialnega reda. Tisti socialni poudarek v nihilizmu, pomagati ljudstvu, se je začel v 70ih letih realizirati. Ruska inteligenca je šla na deželo

ter skušala realizirati svoje nazore. Ta inteligenca je izhajala iz boljših krogov. Bila je ateistična. In nastal je čuden pojav. V socialnem delovanju so prekašali hierarhijo ruske cerkve. Inteligenca, prepojena z ateizmom, je delala in žrtvovala ter je obenem postala glasnica ateizma. In ruska cerkev tega ni opazila, ni se brigala za inteligenco, ni posvečala pažnje socialnemu vprašanju, čeprav je Dostojevski poudaril, da je to vprašanje tudi versko. Tako je nastala neka razklanost, iz katere je v tej dobi izšel anarhizem z vodji Bakuninom, Herzenom in Krapotkinom.

3. Boljševizem: Med vsemi temi stremljenji, kako pomagati ruskemu narodu, je začel proti koncu 19. stoletja prevladovati v Rusiji marksizem. Na zapadu je marksizem že bil nevaren, ko se je v Rusiji šele začel uveljavljati. Delavsko vprašanje se je v Rusiji pozno pojavilo. Saj je Rusija izrazito agrarna država in industrija se je tam začela šele v 2. polovici prejšnjega stoletja. In ko se je število delavstva množilo in se začelo javljati proletarsko vprašanje, je našel tla tudi marksizem. Naglo se je širil med inteligenco in dijaštvom, pristaši so veliko trpeli, ječe, Sibirija, zapostavljanja so bila na dnevnem redu, vendar država ni mogla zavreti teh podtalnih gibanj; pač iz dveh ralogov: voditelji so živeli v inozemstvu in sama ni nič storila za rešitev socialnega vprašanja. Pojavili so se Lenin, Trotzki, Plechanov. Nastali sta dve struji, eno je vodil Lenin, drugo Plechanov, Lenin je bil radikalen, dočim je bil Plechanov zmernejši. Leta 1903 je prišlo v Londonu do odločitve, zmagal je Lenin in odslej so se njihovi pristaši imenovali boljševiki. Jasno je, da je Lenin marsikaj dodal Marxovim teorijam, da je marksizem prikrojil ruskim razmeram. In to, kar je danes v Rusiji, mnogi imenujejo Leninizem. Prišla je svetovna vojna, v marcu l. 1917 se je car Nikolaj II. odpovedal, sledile so razne začasne vlade in 7. XI. 1917 so se boljševiki polastili države. Zgodilo se je to, kar Spektorski imenuje rusko zagonetko. Zavladali so, z Leninom na čelu, ter uresničevali Marxove teorije. Večino vodilnih mest pa so zavzeli židje ter tako dosegli, da vladajo nad največjim slovanskim narodom. Pač težnja za uresničenje njihove mesijanske ideje. Rusijo imajo, tretjo internacionalo uporabljajo v svoje namene ter gredo počasi in previdno s pomočjo komunizma k svojemu cilju.

Boljševizem ni mogoče samo kaka stranka, ki bi si svojila človeka le v političnem oziru, ne, boljševizem je svetovni nazor, ki temelji na materializmu. Saj ima svojo filozofijo, ki jo mora ruska mladina temeljito predelati. To filozofijo imenuje Berdjajev »teologijo«, ker vse, kar se s to filozofijo ne strinja, obsodijo boljševiški filozofi kot herezijo. Tudi ni svobode spoznanja, ker so boljševiški misleci vedno odvisni od stranke in se morajo ti misleci vedno ravnati po navodilih glavnih odborov, ker če ne, ima to lahko zanje usodne posledice. Marx in Lenin sta glavna stebra in njuni nauki so temelj vsemu nadaljnjemu delu. Filozofija pri boljševikih ni nekaj samostojnega; le tista filozofija lahko obstoja, ki je v skladu z interesi boljševiške stranke. Stranka in strankini interesi so merilo za veljavnost ali neveljavnost nazorov, zamisli in načrtov. V človeku opazovati in videti osebnost ni dovoljeno, človek je le del kolektiva, mase, masa je vse, človek kot tak ne pomeni nič in se zato na človeka tudi ne ozira. Razred proletarcev je Leninu kriterij resnice, ker je proletariat nosilec resnice; zopet udari na dan Marxov mesijanizem. Ustvariti hočejo v Rusiji filozofijo boja, filozofijo revolucionarnega udejstvovanja. In to je tudi glavna naloga boljševiških mislecev. Zelo majhen obseg ima ta filozofija, ki takoj vse odkloni, kar bi se z njo ne strinjalo.

Omenili smo že, da je boljševizem svetovni nazor z materialistično podlago. Zato je tudi proti vsaki religiji ne samo indiferenten, temveč sovražen in nestrpen. Sam kot svetovni nazor ne trpi poleg sebe nobenega drugega in nebene vere, ker že sam pri svojih pristaših vero nadomešča s svojo

totalno zahtev po človeku. Nič več nočejo imeti zveze z onostranstvom, samo to življenje jih zanima, samo to življenje hočejo narediti srečno; tostranstvo jim je cilj, bog, ki poleg sebe ne trpi nobenega drugega. Zato se boljševizem in religija ne dasta združiti, kar je vidno tudi iz izrekov Marxa in Lenina, ki sta jih napisala ali govorila o religiji, o odnosu religije in človeka. Toda ni ostalo samo pri besedah, svoja načela so začeli izvajati že leta 1918, ko so ločili cerkev in državo, in leta 1922, ko so vzeli vse cerkveno premoženje. Začeli so tudi s propagando in zatiranjem, glavno ost so naperili na krščanstvo. Začelo se je zatiranje, tekla je in še teče mučeniška kri, cerkve se zapirajo, cerkvene umetnine uničujejo ali pa jih uporabljajo pri protiverski agitaciji, grozne ječe, Sibirija, šikane so plače za one, ki vztrajajo. Pa ne samo zatiranje. Nekaj novega so iznašli boljševiki, to je protiversko propagando, profano smešenje ter izrazito protiversko vzgojo. To zadnje je najhujše in najučinkovitejše. Mladino vzgajajo v svojem duhu ter jo napolnjujejo z mržnjo do vsega nadnaravnega, svetega. Za propagando in vzgojo so vse pritegnili: literatura slika le mase ali pa novega človeka, ki lahko živi brez vere, tisk je napolnjen z karikaturami in pšicami film to še pospešuje ter seje mržnjo ter nenravnost, učenjaki morajo pobijati religijo in jo smešiti, znanost mora prinašati dokaze za resničnost njihove lastne filozofije in njihovega lastnega svetovnega nazora. Ta propaganda je sestavni del boljševizma, ker je Lenin dejal, da njegov program temelji na materialističnem svetovnem nazoru in da torej nujno vključuje ateistično propagando. To je prineslo usodne posledice v Rusiji. Ni nobene svobode v mišljenju; kdor se ne priznava kot ateist, ne more biti član boljševikov. In to zadnje v Rusiji ni brez pomena. Nenravnost se seje na veliko vse povsod, v družini in v javnosti. Vse, kar se pri nas smatra za pravno, velja tam za buržujske predsodke. Ne samo, da nenravnost pripuščajo, zagovarjajo jo in pospešujejo. Grozne posledice bodo v bodoče, ko bo vsa ta danes v boljševiškem duhu vzgojena mladina dorasla.

Važno kulturno vprašanje

(Naše šolske knjige)

V zadnjem času se je slovenska javnost precej razgibala. Povod temu je najnovejši razpis šolskih knjig, katere naj bi bile za vso državo enotne. Ta razpis temelji na novem učnem načrtu, ki v glavnem določa: popolno poenotenje osnovnih šol v državi; čitanke za nižje razrede srednjih šol vsebujejo sestavke »piscev vseh treh plemen« (izvzeti naj bodo članki z izvestnimi lokalnimi posebnostmi); slovenskih učnih knjig za višje razrede sploh ni. Pač pa pridejo tukaj v poštev učne knjige za jugoslovansko književnost. Izmed teh so pri nas v rabi knjige Željca, Poljanca in Andjeljca. Zlasti zadnjega »Istorija jugoslovanske književnosti« pričča o nepoznanju slovenske preteklosti, kar se izraža v površnosti, netočnosti in pomanjkljivosti, da ne govorimo o odločno premalo odmerjenem prostoru za Slovence.

Kdor pozna zmedo, ki že nekaj let vlada v vprašanju slovenskih šolskih knjig, bi pričakoval ugodnejšo rešitev. Država naj bi — kot prej — potrjala

Tako se pustči in ruši tam v Rusiji, tam na vzhodu, kjer vladata srp in kladivo, tam, odkoder židje vodijo boj proti Kristusu, tam, kjer so nekaj veliko molili, veliko zaupali, tam pri največjem slovanskem narodu.

Moskva! Kakor val se širi iz nje boljševizem. Ta val vedno huje grozi krščanski kulturi. Z zelo fino organizacijo podkopuje krščanstvo ter širi prevratne ideje. Moskva pa vse podpira in vsemu daje smernice ter dan za dnem ponavlja svoj program v svojih radio postajah. Večkrat na dan brni po vsem svetu komunistična internacionalna himna ter zveni tudi po krščanskih deželah. Zveni in opozarja.

Kritika in sodba sedanje družbe, je opomin, da se naj ne zadovoljimo z obstoječimi razmerami, je posledica družbe, ki je smatrala krščanstvo za nekaj, ki nima na javnost nobenega vpliva, pravi Gurian. Ne bori se za človeka, samo za družbo mu gre ter taji človekovo osebnost; in ta tajitev je tako ogromna, da izginejo vse negativne resnice, pravi Berdjajev.

Danes se bije boj. Ne samo v Evropi, po vsem svetu se bije boj za ljudi, ne samo za telesa, za cele ljudi gre. Rim—Moskva! In ta boj nas opozarja, da obstoja socialno vprašanje, da obstoja vprašanje, ki ga bo treba rešiti, da obstoja vprašanje, mimo katerega ne moremo in tudi ne smemo iti mirno in brez odgovornosti. Na razpotju smo. Samo dve poti sta, samo dve rešitvi: Rim ali Moskva: Rim v imenu vere, Moskva v imenu nevere; Rim kot središče krščanskega življenskega pojmovanja, Moskva, kjer so postavili spomenik Judežu Iškarjotu. Da, razpotje. Tudi Pij XI. to poudarja. Ko je videl vse to, kar se godi v Rusiji in kaj se širi iz nje, je napisal znani protest proti boljševiškem ravnanju v Rusiji ter je pozval svet k molitvi za nesrečno Rusijo (l. 1930). In ne samo to. Dal je tudi smernice, kako rešiti socialno vprašanje; kajti z rešitvijo tega vprašanja bo postavljena skorajda nepremagljiva ovira komunističnemu valu. To je »Quadragesimo anno«. Rusija torej, ta velika uganka, to ogromno polje, kjer se odloča tako silno vprašanje, nas opominja k delu!

podla natočevanja, vrniti v potrojeno meri rasistom nazaj. A na tako nizek, plitev niveau se pač noben pošten in normalen človek ne more podati. Zato pa naj »nacionalistička omladina« kar naprej vztraja na svojem nizkem podnožju in naj od tam strelja svoje brutalne in razumske nemogoče fraze. Za ta položaj je ne zavidamo. Je že tako, da so pač oboževalci lastne krvi povsod po svetu najbolj skregani z zdravom pametjo, logiko in stvarnim razmatranjem in poznajo prav zato kot edino sredstvo boja — brutalnost. Se to naj pripomnimo: Rasistična kanonada na slovenske katoliške akademike nam zopet nazorno kaže združeno ofenzivo vseh materialističnih in rasističnih elementov proti krščanstvu in katolicizmu. »Po njih sovraštvo do vere jih bošle spoznali!« To je naše merilo v teh kaotičnih dneh; vrednotenje po tem merilu bo katoliški mladini na njeni težki, od vseh nekrščanskih sil ovirani poti kazalo vselej ravno in sigurno smer. — Značilno za objektivnost članka je tudi to, da je podpisan s psevdonimom »osmatrač«, dočim so vsi ostali članki v tej reviji podpisani s pravim imenom. Ne vemo, ali iz strahu pred katoliško senco »iz srednjega veka«, ali pa je to le skromnost »resničoljuba« Rika Marušiča. Pod tem imenom nam je namreč »osmatrač« predstavil posredovalec razizma pri nas, »Pohod« z dne 9. marca.

Neodvisna akademska menza, ki jo je pred enim mesecem ustanovila Vincencijeva konferenca za akademike, lepo napreduje. Kakor smo izvedeli, je odbor stopil v stike z g. rektorjem, ki je toplo pozdravil aktivno delovanje mladine in še posebej njen uspeh na socialnem polju, s katerim je bila končno uresničena dolgotrajna želja po neodvisni akademski menzi. Gospod rektor je obljubil akademski menzi vestransko pomoč. Če pomislimo, s kakšnimi težkočami je združeno že samo najetje in vzdrževanje potrebnih lokalov ter nabava ogromnega inventarja, ki je za tako menzo potreben, moramo videti že v tem, da je Ljudska kuhinja akademikom to brezplačno prepuštila, velik uspeh. Odbor Vincencijeve konference za akademike nas je naprosil, da bi v zadevi menze objavili sledeče: Zadnje dni so nekateri akademiki začeli razširjati po univerzi neresnične vesti, da more Vincencijeva konferenca za akademike po svojih pravilih podpirati samo katoliško orientirane akademike. — Tega v njenih pravilih ni in se tudi praktično nikdar ni ozirala na politično pripadnost, temveč je po načelih krščanske ljubezni do bližnjega gledala vedno le na resnično potrebo in revščino. Tudi sedaj, ko menza že posluje, se o tem lahko vsakdo prepriča. — Mi bi skromno pripomnili, da so se ob dejstvu ustanovitve res neodvisne akademske menze zganiti baš tisti ljudje, ki bi »neodvisno« akademsko menzo radi uporabili v svoje marksisti-

»Stražo v viharju« - iz rok v roke!

slučne namene, kakor se je to zgodilo pred kratkim v Belgradu, kjer je prišlo tako daleč, da je morala biti dotična menza razpuščena.

Drugod

Irska mora dobiti katoliško univerzo! »Comhthrom Feinne«, organ katoliških akademikov v Dublinu, združenih v »University College« piše, da imajo zavedni irski katoliki veliko večino med akademiki in v profesorskem zboru na univerzi v Dublinu, da pa univerza sama po štirinajstih letih irske avtonomije še ni oficijelno katoliška. List poziva na ustanovitev katoliške univerze v katoliški Irski.

Katoliško akademsko življenje v Egiptu. Na univerzi v Kairu v Egiptu je bil v letošnjem zimskem semestru ustanovljen krožek katoliških akademikov, ki je začel zelo intenzivno delovati. Priredili so več zanimivih in aktualnih predavanj, ki so se vršila tedensko. Sklenili so tudi, da bodo ustanovili podobne krožke po vseh večjih mestih v Egiptu.

Na katoliški univerzi v Tokiu je bilo v letošnjem zimskem semestru vpisanih 533 akademikov. Na tej univerzi predavajo sami jezuiti, in sicer 8 Nemcev, 2 Avstrijca, 1 Švicar, 1 Belgijec in 1 Japonec.

Nova katoliška univerza je bila letos ustanovljena v Ottawi v Kanadi. V zimskem semestru se je takoj vpisalo 1350 akademikov.

ŠOLA

O komunizmu na naših šolah. Danes si prosvetne in šolske oblasti belijo glave v vprašanju, kako mladino tako vzgajati v nacionalnem duhu, da bi ne zapadala komunizmu. Veljal naj bi aksiom: pravi nacionalen človek bo tudi socialno čuteč. Kdor ljubi svoj narod, ne ljubi nekaj irrealnega, ampak svojega bližnjega, ki mu je brat po krvi, jeziku ali celo po veri. Poudarja in zahteva se, da se pri vsakem učnem predmetu najde prilika za nacionalne misli. Vse to se tudi izvršuje, a mladina zopet pada. Krivijo milje izven šole. Nastopa strogost, preiskave, zapori in groznje. Vse to nič ne pomaga, skoraj še privlačuje. Iz tega jasno sledi: mladina je razgibana kot je bila in bo v vseh časih, čuti na sebi pezo prežalostnih razmer, instinktivno stremi za izboljšanjem oziroma za spremembo socialnega reda. Vsega tega mi ne moremo zanikati, oziroma bi bilo to tako brezuspešno, kot je brezuspešno idej. Približati bi se marveč trebalo mladini, kazati na potrebo pravičnih socialnih sprememb, a poudarjati: komunizem je gospodarski eksperiment, oktroiran Rusom, mi moramo pa potom razvoja najti sebi primeren socialni program. Bili bi za to, da bi se dijakom predavalo o ruskem komunizmu, prikazalo njegove senčne in sončne strani. Tako pa vedno samo

skrivnostno namigujejo in svarijo na krožeče letake, medtem ko mladina sama niti pojma nima o njih. To se pravi boriti se z »mlini na veter« in odevati komunizem v privlačen čar. Če bi jim povedali, naj nadalje študirajo domače gospodarske razmere, bi jim nenedoma približali še nacionalno vprašanje. Šele takrat bodo razumeli, kako ti dve vprašanji posegata v medsebojno področje. To bodo storili vsi naučni predmeti, predvsem nacionalna skupina. Kaj pa verouk? Veroučitelji imajo eminentno vlogo pri razlagi zatiranja nasilnih socialnih ureditev v človeški družbi. Kristusov zgled, njegove zapovedi: kdor se s tem prepoji, sledi temu in živi po tem, ne more biti komunist (v današnjem pomenu besede) niti protinaroden.

Se imajo pogum... Nemška kljukarska vlada navzlic konkordatu na vse mogoče načine nasprotuje katoličanom. Dasi so po konkordatu zajamčene katoliške verske šole, sili vlada starše na vse mogoče načine, da vpisujejo otroke v t. zv. skupnostne šole, kjer se šolajo skupno katoliški in protestantski otroci seveda v smislu kljukastega križa. Dne 13. februarja letos je bilo vpisovanje v osnovne šole in pri tem so morali starši izjaviti, ali dajo svoje otroke v katoliške šole ali v skupnostne šole. Vlada je izvajala silen pritisk na starše. Vendar so imeli starši pogum, da so se v izrazito katoliških pokrajinah izrazili večinoma za verske šole. Tako je bilo n. pr. v Münchenu za katoliške verske šole 65% (lani 84%). Navzlic nazadovanju še vedno dovolj visok odstotek, če pomislimo, da ni bila mogoča nikakršna agitacija za verske šole, ker je vlada vse preprečila; pač pa je ves uradni aparat deloval za skupnostno šolo. Vsi otroški zavodi (n. pr. sirotišnice) so morali vpisati vse otroke v skupnostno šolo, dasi jih vodijo katoliške redovnice. — V Nürnbergu pa je število prijav za katoliško versko šolo napram lanskemu letu celo nekoliko narastlo.

KNJIGE

Za objektivno presojo fašizma smo dobili v zadnji dobi dva odlična pripomočka: Razpravo Fr. Terseglava v zadnjem »Domu in svetu«: *Novo poganstvo* (Razmišljanje o postanku, nazoru in psihologiji fašizma), ter študijo »Socialna organizacija fašizma« od dr. Juraja Ščetinca, odličnega mladega hrvatskega katoliškega sociologa. Terseglavova razprava nas vodi k osnovnim izvorom gibanj, ki jih označujemo s »fašizmom«, »narodnim socializmom« itd. Terseglav v globoko znanstveni in objektivno podani razpravi ugotavlja, da je »sodobni nacionalizem zelo dočno opredeljen kot revolucija več stoletij tlačene nagnoske strani človekovega občestvenega življenja in ima v tem (podčrtali mi) svojo življenjsko upravičenost«. In nadalje razlikuje: »Pač pa kažejo fašizmi, ki vsi izvirajo iz upoštevanja realnega, skrajno mnogoličnega, v večni borbi se uničujočega in zopet nanovo ustvarjajočega

življenja »preko dobrega in zla«, razliko med seboj v tem, da eni prenapenjajo pomen *krvi* ali *rase* (podčrtali mi), dočim drugi tudi pri oblikovanju človeka, rase, naroda, države pripisujejo *duhu* (podčrtali mi) prvenstveno vlogo.« In ko podaja vrednostno razliko med marksizmom in fašizmom, pravi: »Te vrste nacionalizem ali nacionalna filozofija ima na sebi nek znak *religioznosti* (podčrtali mi), je neka religija, sicer ne krščanska, ampak *poganska* (podčrtal avtor)... — medtem ko je *marksizem brezverski* (podčrtali mi), protibožji in čisto posveten tudi s stališča pogana.« Razprava zasluži, da jo prebere sleherni inteligent! — Ščetinčeva študija pa se nam zdi važna zlasti zato, ker z ostro jasnostjo in globoko utemeljitvijo riše *bistvene* razlike med krščanskim *organskim* korporativizmom in med fašističnim *umetno-actoritarnim*. Iz tega razloga smo študije še posebno veseli, ker znanstveno osvetljuje ono točko, kjer se krščanska korporativna misel in fašizem bistveno razhajata in katero marksistični demagogi toliko zlorabljajo in neznanstveno in *lažno* natolcujejo krščansko-socialno-reformno gibanje, ki stremi za uresnitvijo krščanskega korporativnega reda. Zato študijo najtopeje priporočamo vsem našim prijateljem, ki se obenem s slovensko katoliško mladino bore proti marksistični socialni demagogiji za zmago krščanske korporativne misli, ki edina odgovarja *naravni* strukturi človeške družbe in more zato edina premagati vladajoči sistem modernega kapitalizma!

Marksistični apriorizem v »Akademskem glasu«. V 8. št. ocenjuje »Akad. glas« 1.—2. št. »Doma in sveta«. V glavnem se omejuje na Terseglavov članek »Novo poganstvo«. V tej oceni se jasno vidi, da vodijo »Ak. glas« pri presoji marksistične smernice in neznanstvena apriorna materialistična dogmatika. »Akad. glas« hoče po vsej sili ugotoviti, da je Terseglavova analiza fašizma fašizmu simpatična. Prav ta trditev ne drži, temveč je razprava nasprotno zelo objektivna, pisana iz *naddendnega duhoslovnega* stališča. Seveda »Akad. glas« tega stališča ne more doumeti, ker bazira njegovo merilo vrednotenja na osnovi tendenčno-apriornega gledanja, ki je izraženo v znani marksistični formuli: vse, kar ni marksistično, je kapitalistično! Gledanje z duhoslovnega vidika pa mora tako nevzdržno neznanstveno formulo v osnovi odkloniti, kajti lahko je mnogo nemarksističnega, kar ni kapitalistično. (Prim. Masaryk je nasprotnik materializma in marksizma, pa vendar ni kapitalist!) Če »Akad. glas« ne more razumeti pravega rezultata Terseglavovega članka, ki potom objektivne analize prihaja do jasnega zaključka: ne v fašizem, ne v marksizem, ne v kapitalizem, je to njegova krivda! Marksisti in z njimi vred »Akademski glas« nikakor ne morejo doumeti, kako je mogoče, da se fašizem sploh presoja z drugačnega vidika kot je bila navada doslej, ko je vsa analiza in kritika fašizma obstojala iz brutalnih in demagoških

marksističnih fraz, zgolj iz metanja žvepla in ognja. Ni res, da v Terseglavovem članku »množici trditev manjkajo utemeljitve in dokazi za navedbe, poleg tega pa so nujno potrebne pri razmotrivanjih tako mladega pokreta in še neustaljenih sodb navedbe virov«. Nasprotno, v članku je navedenih mnogo več virov kot navadno v podobnih razpravah. Jasno pa je tudi, da razprava ni zgolj *eklektična slika*, temveč predvsem *samosvojna študija*. To dejstvo daje razpravi še posebno vrednost. Dalje je treba poudariti, da je fašizem oz. nacionalna filozofija po svojem izvoru in razvoju (Nietzsche, Chamberlain) že nad pol stoletja star pokret. Tu se zopet jasno kaže, da temelji spoznanje »Akad. glasu« le na marksističnih virih, ki ne doumejo duhovnega razvoja, temveč vidijo le končen *zunanj* izbruh ideje, ki pa je šla svojo dolgo duhovno-razvojno pot. Sicer pa »Akad. glas« sam priznava, da razprave ni v *celoti* razumel, ko pravi: »Kolikor je *mogoče* razbrati iz Terseglavovega...« Zakaj potem »Akademski glas« piše o stvarih, ki jih ne razume? In Terseglavovi zaključki: »Revolucija sil po minulih vojni pa nam je dragocen nauk: da ne smemo nikoli pozabiti, da so *naroda* s svojimi instinkti, *narod* in narodova dedna *tradicija* (podčrtali mi) neusahljiv vir moči, pomlajenja in novega zagona, h kateremu se moramo vračati kadar naša duša usiha in se duh od življenja oddaljuje v jalove abstrakcije in problematiko ali v neprimodne utopije. V tem (podčrtali mi) je življenjska upravičenost nacionalizma. Toda nacionalizem se izprevrže v nekulturen naturalizem, če pozabi, da mora kaotično gmoto urejevati *duh* (podčrtali mi); če je zemlja vir moči, je duh njen nujen urejevalec... Sklad med obema... in povišanje naše prirode po načelu nadnaravnega življenja, kakor ga oznanja krščanstvo... Ne *ekonomski* ne *rasni* (podčrtali mi) činitelji ne smejo *voditi*, ampak morajo biti podrejeni svobodnemu duhu in moralnemu zakonu. *Etatizem* fašizma in marksizma pa kakršnakoli že avtokracija bodisi posameznikov bodisi enega razreda ali pa množice se protivi našemu vrednotenju vrednosti *osebe*, *vesti* in *svobode* (podčrtali mi).« Niti v osnovi »Akademski glas« tega zaključka ni razumel, ko piše, da »je osnovna Terseglavova misel, da bo našel fašizem, ko bo odvrgl skorjo poganskega nacionalizma v sintezi s krščanstvom svojo novo, s tem pozitivno in zaključeno obliko«. Razumen in trezen človek tako enostavnih sklepanj pač ne more delati. Kje je svoboda, duh — voditelj, urejevalec, kje etatizem itd.? Kaj vse nas loči od fašizma! Če gremo v osnove, poganstvo, naturalizem, rasni ekstremizem, če gledamo zunanje oblike etatizem, popolni avtoritarni princip, uničenje sleherne osebnosti in stanovske samouprave itd. — Prav je, da se je »Akademski glas« odkril kot demagoško trbilo materializma in marksizma. Naj se duhovi le ločijo čim prej! Slovenski mladini bo to kazalo novo pot nazaj k lastnemu narodu, svoji zemlji in h krščanstvu.